

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Beleid

Onderwerp:

Verkenning De Hoven aardgasvrij

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 12-09-2023
Notanummer	: 2023-636
Datum	: 12-09-2023
Programma	: 04b - Energietransitie
Portefeuillehouder	: Wethouder Walder,
Bijlage(n)	:

Parafering

04-09-2023: Programmamanager energietransitie
04-09-2023: Wethouder

Agendering

* 05-09-2023: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

* 08-09-2023: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

Definitieve akkoord

13-09-2023

B & W d.d.: 12-09-2023

Besluit

1. Te starten met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan (WUP) in De Hoven
2. In dit wijkuitvoeringsplan verder te verkennen hoe we woningeigenaren kunnen faciliteren met woningisolatie en met individuele warmtepompen of warmtepompen per woningblok
3. De raadsmededeling vast te stellen en aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken nadat we de bewoners van de werkgroep Worp Duurzaam Doen en Buurtvereniging Steenenkamer en de gemeente Voorst op de hoogte hebben gebracht. Partners FBW te informeren.

Inleiding

Gemeenten zijn de regisseurs van de warmtetransitie voor de gebouwde omgeving. Daarom heeft de gemeente Deventer de Transitievisie Warmte (TVW) opgesteld (laatste wijziging 24 mei 2023). Hierin staan voorstellen voor duurzaam aardgasvrij verwarmen en koken.

De Hoven (in de volksmond De Worp) wordt in de uitvoeringsstrategie genoemd als potentiële buurt om aan de slag te gaan. Met name omdat inwoners zich gemeld hebben en zelf een actieve rol willen nemen in een wijkuitvoeringsplan.

Als mogelijke warmteoplossing voor De Hoven wordt een warmtenet gevoed door de IJssel genoemd in de TVW. Een warmtenet blijkt financieel geen optie te zijn voor De Hoven, dus zal gewerkt worden aan individuele oplossingen, afhankelijk van de isolatiegraad van de woning.

Normaalgesproken is een eerste stap het opstellen van een wijkuitvoeringsplan (WUP) samen met bewoners en gebouweigenaren uit de wijk. Begin 2023 was er

onvoldoende inzicht in de technische oplossing (collectief of individueel). Aangezien de technische oplossing mede de aanpak in de wijk bepaalt, zijn we gestart met een verkenning. Daarnaast geeft een deel van de bewoners tijdens het Energie- en Klimaatfestijn op 14 mei 2022 aan pas actief te worden als er meer inzicht is in de technische oplossing, terwijl een andere groep bewoners (Werkgroep De Worp Duurzaam Doen) al zeer actief is.

Doel van deze verkenning is a) inzicht in technische oplossingen (wel of niet collectief en wat is nodig in de huizen) en b) inzicht in of er voldoende vraag en energie is om woningeigenaren te helpen met het isoleren van hun huizen. Oftewel is het zinvol een buurtaanpak (wijkuitvoeringsplan) te starten en hoe kan deze eruit zien?

De verkenning is in samenwerking met de gemeente Voorst uitgevoerd, de Steenenkamer is meegenomen in deze verkenning.

Fakton Energy heeft de betaalbaarheid en haalbaarheid van de volgende duurzame warmtevoorzieningen doorgerekend:

1. Middentemperatuur (MT) Warmtenet o.b.v. TEO (Thermische Energie uit Oppervlaktewater)
2. Individuele lucht/water warmtepomp
3. Hybride warmtepomp als tussenoplossing naar aardgasvrij
4. Blokverwarming met een collectieve warmtepomp per woningblok

Uit dit onderzoek blijkt dat:

A. Individuele warmteoplossingen (warmtepompen) goedkoper zijn dan een warmtenet in De Hoven en Steenenkamer.

B. Ongeacht de warmteoplossing ingezet moet worden op woningisolatie.

Dit overwegende is het verstandig om in te zetten op individuele oplossingen en te onderzoeken of een collectieve warmtepomp per woningblok mogelijk is. Ongeacht de warmteoplossing is isoleren altijd de eerste stap. Wij adviseren om een wijkuitvoeringsplan te starten in De Hoven. Het vervolgonderzoek naar warmtepompen (individueel en collectief per woningblok) en de buurtaanpak isoleren worden verder uitgewerkt in het wijkuitvoeringsplan.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Op dit moment zorgt de verwarming met aardgas voor meer dan een derde van de CO₂-uitstoot van gebouwen in Nederland. Daarnaast betekent het gebruik van aardgas een afhankelijkheid van gas uit Groningen of gas uit het buitenland. Van alle woningen en andere gebouwen is op dit moment 95 procent nog afhankelijk van aardgas voor verwarming. In 2016 heeft Nederland het VN-klimaatakkoord van Parijs ondertekend. In dit akkoord zijn afspraken gemaakt over het terugdringen van de CO₂-uitstoot. De nationale doelstellingen zijn vastgelegd in de Klimaatwet en in het in 2019 gesloten Klimaatakkoord, waarin 150 partijen onder meer overeenkwamen om in 2050 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen van het aardgas af te halen.

In Deventer werken wij samen aan Fossielvrij en Betaalbaar Wonen. Alle wijken worden één voor één energiezuiniger en gaan stapsgewijs van het aardgas af. Uiteindelijk willen we dat iedereen met duurzame energie betaalbaar kan wonen en werken.

Wij stellen voor dat De Hoven de derde wijk (na Zandweerd en Bathmen) in de gemeente Deventer wordt waar wij een wijkuitvoeringsplan (WUP) starten om samen met bewoners en partijen in de wijk stappen te zetten richting aardgasvrij.

Kader

- Raadsbesluit actualisering Transitievisie Warmte (TVW) (24 mei 2023)
- Energieplan
- Bestuursakkoord 'Dichtbij, Betrokken & Bevlogen'

Betrokken partijen en participatie

- Werkgroep Worp Duurzaam Doen als onderdeel van Wijk- en Speeltuinvereniging De Hoven.
- Gemeente Voorst (Steenenkamer).
- Buurtvereniging Steenenkamer.
- Woningcorporatie Rentree.
- Groep geïnteresseerde bewoners tijdens de werksessie op 19 april 2023.
- Stichting WIJD is geïnformeerd via de werkgroep Worp Duurzaam Doen.
- Rijkswaterstaat is geïnformeerd.
- Enexis wordt betrokken bij het vervolg.

Fakton Energy heeft het technische/financiële onderzoek uitgevoerd. Gemeente Deventer en Voorst hebben gezamenlijk opdracht gegeven aan Fakton.

Een groep bewoners is uitgenodigd voor een werksessie op 19 april 2023. Dit zijn vertegenwoordigers van organisaties en mensen die zich eerder hebben aangemeld om mee te denken. Tijdens deze werksessie is besproken welke activiteiten bewoners al uitvoeren om hun huizen te isoleren en welke behoefte er is.

Intern:

- Wijkmanager van De Hoven.
- Regieteam Energietransitie (gemeente Deventer).

Argumenten voor en tegen

Waarom nu een WUP starten?

Argumenten voor:

- Enthousiasme bewoners. Door op dit enthousiasme mee te liften kunnen we versnellen.
- Wijkbewoners zijn al bezig met verduurzaming en hebben (financiële) hulp nodig.
- Er wordt al veel aan verduurzaming gedaan in de wijk, maar werkgroep Worp Duurzaam Doen wil nu opschalen. Ze hebben veel kleine acties gedaan en zijn nu klaar voor een grotere aanpak.
- Het idee is om elk jaar twee nieuwe wijkuitvoeringsplannen te starten en De Hoven is nu de meest voor de hand liggende wijk omdat de vraag er ligt vanuit bewoners. Dit is een van de criteria vastgelegd door de raad in de TransitieVisie Warmte.
- De verkenning geeft richting aan het alternatief voor aardgas: geen collectief warmtenet, maar verwarmen via warmtepompen. Dit geeft de gewenste duidelijkheid aan bewoners, waardoor ze weten waar ze aan toe zijn.

Argumenten tegen:

- Andere wijken zijn nog niet aan de beurt waar wellicht meer winst behaald kan

worden, maar waar bewoners nog niet zo actief zijn op dit gebied.

Financiële consequenties en dekking

In het programma Energietransitie is jaarlijks budget gereserveerd voor het opstellen en uitvoering van wijkuitvoeringsplannen. Dit wordt gefinancierd vanuit de CDOKE middelen (Regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid). Deze worden beschikbaar gesteld vanuit het Rijk. Hierover heeft B&W op 2 juni 2023 een besluit genomen.

Raming voor de 2de helft van 2023 is 42.000 euro voor een wijkuitvoeringsplan voor De Hoven. Hiermee kan het proces met bewoners en partners gestart worden om een wijkuitvoeringsplan op te stellen. Een deel van dit budget kan ook ingezet worden om al concreet acties te starten. Vanaf 2023 is er jaarlijks budget beschikbaar voor de uitvoering van het wijkuitvoeringsplan in De Hoven.

Openbaarmaking en communicatie

Na het besluit van B&W zal een bijeenkomst worden gepland om bewoners te informeren over de resultaten van het onderzoek naar de meest haalbare warmteoplossingen voor De Hoven. Tijdens diezelfde bijeenkomst zal een routekaart worden gemaakt samen met de bewoners voor de aanpak in de wijk als onderdeel van het wijkuitvoeringsplan.

Aanpak en uitvoering

Aan dit plan ging het volgende vooraf:

Vorbereiding Q1 en Q2 – 2023

- Uitvraag en onderzoek warmteoplossingen voor De Hoven. Bespreking uitgangspunten met bewoners van Werkgroep Worp Duurzaam Doen en van Wijkvereniging Steenenkamer op 3 mei 2023.
- Bijeenkomst (19 april 2023) met geïnteresseerde bewoners van De Hoven en Steenenkamer: Verkenning behoefte bij buurtaanpak isoleren.
- Presentatie (18 juli 2023) uitkomsten onderzoek warmteoplossingen aan een viertal bewoners van Werkgroep Worp Duurzaam Doen en van Wijkvereniging Steenenkamer.

Na besluitvorming is het proces als volgt:

Uitvoering Q3 en Q4 – 2023

- Aanstelling gebiedsregisseur (projectleider buurtaanpak) De Hoven.
- Opstellen routekaart verduurzaming De Hoven met bewoners.
- Gesprek met woningcorporatie Rentree over vervolgstappen.
- Verkenning met Enexis over de consequenties voor het elektriciteitsnet.
- Vervolgonderzoek starten naar individuele oplossingen en kleinschalige warmtenetten (blokverwarming).
- Start met buurtaanpak: bijvoorbeeld het maken van woningpaspoorten per woningtype (wens werkgroep De Worp Duurzaam Doen). Bewoners hebben aangegeven zo snel mogelijk aan de slag te willen. Het idee is om parallel met het opstellen van het wijkuitvoeringsplan al activiteiten op te zetten in de wijk.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp	Verkenning De Hoven aardgasvrij		
Nummer	2023-636	Portefeuillehouder	Wethouder Walder,
Team	DEV-BLD	Datum	12-09-2023

Inleiding

Gemeenten zijn de regisseurs van de warmtetransitie voor de gebouwde omgeving. De Raad heeft op 24 mei de actualisatie van de Transitievisie Warmte vastgesteld. Hierin staat beschreven hoe we samen met bewoners en partners op weg gaan naar een fossielvrij en betaalbaar wonen in Deventer. In de vergadering van 24 mei heeft de raad kaders meegegeven wanneer met welke wijk begonnen wordt. Een van de argumenten om te starten met een wijkuitvoeringsplan is dat inwoners zich melden en zelf actief een rol willen nemen in een wijkuitvoeringsplan. Dit is het geval in De Hoven (in de volksmond De Worp). De werkgroep De Worp Duurzaam Doen heeft al activiteiten georganiseerd om mensen te helpen met verduurzamen. Ze vragen nu om hulp om dit op te schalen. Ook uit een werksessie met meerdere bewoners blijkt dat mensen graag aan de slag willen, maar hier hulp bij nodig hebben. Bewoners geven ook aan duidelijkheid te willen over welk alternatief voor aardgas geschikt is in De Hoven.

Kader

- Raadsbesluit actualisering Transitievisie Warmte (TVW) (24 mei 2023)
- Energieplan
- Bestuursakkoord 'Dichtbij, Betrokken & Bevlogen'

Kern van de boodschap

De bewoners van De Hoven vragen om een wijkuitvoeringsplan. De werkgroep De Worp Duurzaam doen wil hier actief een rol bij spelen. Om deze reden starten we het wijkuitvoeringsplan. Dit doen wij samen met de gemeente Voorst, zodat Steenenkamer hier ook bij betrokken wordt.

Hierin gaan we een routekaart maken waarin we samen met bewoners en partijen in de wijk bepalen hoe we woningeigenaren kunnen faciliteren met het isoleren van hun woningen en met individuele warmtepompen en warmtepompen per woningblok (blokverwarming).

Nadere toelichting

Wij hebben samen met gemeente Voorst een verkenning laten uitvoeren naar de mogelijke technische warmteoplossingen voor de wijk De Hoven. Uit dit onderzoek blijkt dat individuele warmtepompen als warmteoplossing financieel de meest haalbare oplossing is. Een warmtenet op basis van warmte uit de IJssel is financieel onaantrekkelijker. Daarnaast moet ongeacht de warmteoplossing ingezet worden op woningsisolatie.

Vanuit de bewoners van De Hoven komt de wens om snel een beslissing te nemen over op welke warmteoplossing wordt ingezet en om zo snel mogelijk te beginnen met het opstellen en uitvoeren van de aanpak.

Uit de verkenning is gebleken dat individuele warmteoplossingen goedkoper zijn dan een warmtenet op basis van warmte uit de IJssel in De Hoven en Steenenkamer. Daarom gaan we verder onderzoeken of collectieve blokverwarming met warmtepompen een optie is en hoe we woningeigenaren kunnen faciliteren bij de overgang naar (hybride) warmtepompen.

Vervolgstappen zijn:

- Aanstelling gebiedsregisseur (projectleider buurtaanpak) De Hoven.
- Opstellen routekaart verduurzaming De Hoven met bewoners.
- Gesprek met woningcorporatie Rentree over vervolgstappen.
- Verkenning met Enexis over de consequenties voor het elektriciteitsnet.
- Vervolgonderzoek starten naar individuele oplossingen en kleinschalige warmtenetten (blokverwarming).
- Start met buurtaanpak: bijvoorbeeld het maken van woningpaspoorten per woningtype (wens werkgroep De Worp Duurzaam Doen). Bewoners hebben aangegeven zo snel mogelijk aan de slag te willen. Het idee is om parallel met het opstellen van het wijkuitvoeringsplan al activiteiten op te zetten in de wijk.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp	Verkenning De Hoven aardgasvrij		
Nummer	2023-636	Portefeuillehouder	Wethouder Walder,
Team	DEV-BLD	Datum	12-09-2023

Inleiding

Gemeenten zijn de regisseurs van de warmtetransitie voor de gebouwde omgeving. De Raad heeft op 24 mei de actualisatie van de Transitievisie Warmte vastgesteld. Hierin staat beschreven hoe we samen met bewoners en partners op weg gaan naar een fossielvrij en betaalbaar wonen in Deventer. In de vergadering van 24 mei heeft de raad kaders meegegeven wanneer met welke wijk begonnen wordt. Een van de argumenten om te starten met een wijkuitvoeringsplan is dat inwoners zich melden en zelf actief een rol willen nemen in een wijkuitvoeringsplan. Dit is het geval in De Hoven (in de volksmond De Worp). De werkgroep De Worp Duurzaam Doen heeft al activiteiten georganiseerd om mensen te helpen met verduurzamen. Ze vragen nu om hulp om dit op te schalen. Ook uit een werksessie met meerdere bewoners blijkt dat mensen graag aan de slag willen, maar hier hulp bij nodig hebben. Bewoners geven ook aan duidelijkheid te willen over welk alternatief voor aardgas geschikt is in De Hoven.

Kader

- Raadsbesluit actualisering Transitievisie Warmte (TVW) (24 mei 2023)
- Energieplan
- Bestuursakkoord 'Dichtbij, Betrokken & Bevlogen'

Kern van de boodschap

De bewoners van De Hoven vragen om een wijkuitvoeringsplan. De werkgroep De Worp Duurzaam doen wil hier actief een rol bij spelen. Om deze reden starten we het wijkuitvoeringsplan. Dit doen wij samen met de gemeente Voorst, zodat Steenenkamer hier ook bij betrokken wordt.

Hierin gaan we een routekaart maken waarin we samen met bewoners en partijen in de wijk bepalen hoe we woningeigenaren kunnen faciliteren met het isoleren van hun woningen en met individuele warmtepompen en warmtepompen per woningblok (blokverwarming).

Nadere toelichting

Wij hebben samen met gemeente Voorst een verkenning laten uitvoeren naar de mogelijke technische warmteoplossingen voor de wijk De Hoven. Uit dit onderzoek blijkt dat individuele warmtepompen als warmteoplossing financieel de meest haalbare oplossing is. Een warmtenet op basis van warmte uit de IJssel is financieel onaantrekkelijker. Daarnaast moet ongeacht de warmteoplossing ingezet worden op woningsisolatie.

Vanuit de bewoners van De Hoven komt de wens om snel een beslissing te nemen over op welke warmteoplossing wordt ingezet en om zo snel mogelijk te beginnen met het opstellen en uitvoeren van de aanpak.

Uit de verkenning is gebleken dat individuele warmteoplossingen goedkoper zijn dan een warmtenet op basis van warmte uit de IJssel in De Hoven en Steenenkamer. Daarom gaan we verder onderzoeken of collectieve blokverwarming met warmtepompen een optie is en hoe we woningeigenaren kunnen faciliteren bij de overgang naar (hybride) warmtepompen.

Vervolgstappen zijn:

- Aanstelling gebiedsregisseur (projectleider buurtaanpak) De Hoven.
- Opstellen routekaart verduurzaming De Hoven met bewoners.
- Gesprek met woningcorporatie Rentree over vervolgstappen.
- Verkenning met Enexis over de consequenties voor het elektriciteitsnet.
- Vervolgonderzoek starten naar individuele oplossingen en kleinschalige warmtenetten (blokverwarming).
- Start met buurtaanpak: bijvoorbeeld het maken van woningpaspoorten per woningtype (wens werkgroep De Worp Duurzaam Doen). Bewoners hebben aangegeven zo snel mogelijk aan de slag te willen. Het idee is om parallel met het opstellen van het wijkuitvoeringsplan al activiteiten op te zetten in de wijk.